

50 LAT
INSTYTUTU RYBACTWA
ŚRÓDLĄDOWEGO
im. *STANISŁAWA SAKOWICZA*

pod redakcją:
Jana A. Szczerbowskiego
Jerzego Walugi
Bogusława Zdanowskiego

OLSZTYN 2001

Spis treści

WPROWADZENIE (<i>Bogusław Zdanowski</i>)	5
KALENDARIUM (<i>Jan A. Szczerbowski</i>)	7
DZIAŁALNOŚĆ STATUTOWA (<i>Bogusław Zdanowski, Jerzy Waluga, Zdzisław Zakęś</i>)	19
SZKOLENIA – KONFERENCJE (<i>Stanisław Falkowski, Jerzy Waluga, Arkadiusz Wołos</i>)	41
WSPÓŁPRACA Z ZAGRANICĄ (<i>Beata Świerzowska</i>)	61
JEDNOSTKI ORGANIZACYJNE IRS.....	67
ZAKŁAD HYDROBIOLOGII (<i>Bogusław Zdanowski</i>)	69
ZAKŁAD BIOEKONOMIKI RYBACTWA (<i>Marian Leopold</i>).....	77
ZAKŁAD ICHTIOLOGII (<i>Władysław Ciepielewski</i>).....	81
ZAKŁAD RYBACTWA JEZIOROWEGO (<i>Tadeusz Krzywosz</i>)	87
ZAKŁAD RYBACTWA STAWOWEGO (<i>Andrzej Krüger</i>).....	93
ZAKŁAD RYBACTWA RZECZNEGO (<i>Roman Sych</i>)	105
ZAKŁAD HODOWLI RYB ŁOSOSIOWATYCH (<i>Krzysztof Goryczko</i>).....	113
ZAKŁAD PATOLOGII I IMMUNOLOGII RYB (<i>Andrzej K. Siwicki</i>)	117
ZAKŁAD TECHNIKI RYBACKIEJ (<i>Andrzej Świerzowski</i>).....	121
DZIAŁ WYDAWNICTW (<i>Henryk Chmielewski</i>)	129
DZIAŁ INFORMACJI NAUKOWEJ (<i>Jadwiga Zdanowska</i>)	135
DZIAŁ KSIĘGOWO-FINANSOWY (<i>Jadwiga Skalska</i>)	141
DZIAŁ ds. PRACOWNICZYCH (<i>Elżbieta Józefczyk</i>).....	143
DZIAŁ ADMINISTRACYJNO-GOSPODARCZY (<i>Barbara Popowiecka-Gryczewska</i>).....	145
RYBACKI ZAKŁAD DOŚWIADCZALNY W ŻABIĘNCU (<i>Andrzej Krüger</i>)	147
RYBACKI ZAKŁAD DOŚWIADCZALNY W ZATORZE (<i>Ewa Curzydło</i>)	153
BIOGRAFIE (<i>Jan A. Szczerbowski, Jerzy Waluga</i>)	159
PRACOWNICY INSTYTUTU RYBACTWA ŚRÓDLĄDOWEGO W 50-LECIU (<i>Elżbieta Józefczyk</i>).....	245

KALENDARIUM

1 stycznia 1951 – Prezydium Rządu, Uchwałą nr 33, utworzyło Instytut Rybactwa Śródlądowego z siedzibą w Olsztynie. Dyrektorem Instytutu został doc. dr Stanisław Sakowicz

❑ W skład Instytutu w ciągu pierwszych 4 lat weszły:

Dział Planowania

Dział Wydawnictw i Dokumentacji

Dział Zagospodarowania Wód Otwartych z Pracownią Hydrobiologiczną

Dział Produkcji Stawowej

Dział Techniki Rybołówstwa

Dział Ekonomiki

Biologiczna Stacja Rybacka w Giżycku

Biologiczna Stacja Rybacka w Wałczu

Stacja Rieczna w Warszawie

Ośrodek Badawczy w Oliwie

Delegatura w Krakowie

❑ Stanisław Sakowicz uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego

1952 – Dyrekcja Instytutu przeniosła się z Warszawy do Olsztyna

❑ Rozpoczęto budowę gmachu centrali Instytutu w Olsztynie

❑ Rozpoczęto budowę Doświadczalnej Rybackiej Stacji na terenie stawowego gospodarstwa rybackiego w Żabieńcu

❑ Opracowano plan przeniesienia poszczególnych działów Instytutu z Warszawy do Olsztyna, przy przejściowym wykorzystaniu pomieszczeń WSR

1953 – Zakończono budowę gmachu centrali Instytutu w Olsztynie

Początek budowy gmachu IRS w Olsztynie (1952 r.)

Pierwsza siedziba Biologicznej Stacji Rybackiej w Giżycku przy ul. Mickiewicza 13

1955 – W Instytucie utworzono dodatkowo:

- Dział Badań Podstawowych oraz
- Doświadczalną Stację Rybacką w Żabieńcu i Mydlnikach
- Wprowadzono nowy schemat organizacyjny w następującym układzie:
 - Sekcja Planowania
 - Sekcja Dokumentacji i Informacji Naukowo-Technicznej
 - Zakład Ekonomiki
 - Zakład Gospodarki Rzecznej w Warszawie z Terenową Pracownią w Oliwie
 - Zakład Gospodarki Jeziorowej w Giżycku z Terenową Pracownią w Wałczu
 - Zakład Ichtiologii z Pracownią Hydrobiologiczną i Pracownią Ichtiobiologii Stosowanej
 - Zakład Techniki Rybołówstwa z Pracownią Metod i Techniki Pozyskiwania Ryb
 - Zakład Gospodarki Stawowej w Warszawie z Pracownią Selekcji i Hodowli Ryb Stawowych
 - Doświadczalna Rybacka Stacja Stawowa w Żabieńcu z Pracownią Hodowlaną i Pracownią Biologiczno-Chemiczną

Jedna z pierwszych narad w nowym gmachu IRS 1 sierpnia 1954 r. Od lewej: Andrzej Korycki, Karol Różycki, Józef Kossakowski, Kazimiera Lazarowa, Stanisław Bernatowicz, Kazimierz Stegman, Paweł Wolny, Wiktor Agaciński, Jan Kostrowicki, Janusz Zawisza, Józef Kaj, Barbara Jagłowska-Burczyk

Dział Budżetowo-Gospodarczy z Sekcją Administracyjno-Gospodarczą i Sekcją Księgowo-Finansową

Starszy Inspektor Kadr

- Ukończono budowę wylęgarni i stawów doświadczalnych w Oliwie
- Tadeusz Backiel, Kazimierz Patalas i Janusz Zawisza wyjechali po raz pierwszy za granicę do Finlandii na XIII Kongres Limnologiczny
- Odbyło się pierwsze posiedzenie Rady Naukowej, której przewodniczącym został prof. Karol Starmach

1957 – Zlikwidowano Terenową Pracownię Rybacką w Wałczu

- Tadeusz Backiel uzyskał pierwsze w Instytucie zagraniczne stypendium od Fundacji Rockefellera na roczny pobyt w USA

1958 – W Instytucie powołano nową komórkę organizacyjną o nazwie Grupa Urzędniowa do zagospodarowania jezior, w składzie:

- Komórka Organizacyjno-Koordynacyjna
- Pracownia Instruktażu Terenowego
- Pracownia Analiz Biologicznych

Pracownia Chemiczna

Pracownia Dokumentacyjno-Kartograficzna

1959 – W Żabieńcu ukończono budowę 5 kompleksów stawów doświadczalnych (69 stawów na powierzchni 35 ha)

1960 – W skład dorobku 10-lecia weszło 131 prac naukowych, 142 artykuły, 14 książek oraz 330 notatek i wiadomości praktycznych

- Na stanowiskach naukowych zatrudnione były 54 osoby, w tym 6 pracowników ze stopniem doktora

1961 – Stanisław Sakowicz uzyskał tytuł profesora zwyczajnego

1962 – W Wildze zakończono remont stawów

1963 – Instytut rozpoczął współpracę w Międzynarodowym Programie Biologicznym w ramach RWPG

1964 – Instytut został zaproszony do współpracy z Europejską Komisją Doradcą Rybactwa Śródlądowego (EIFAC/FAO). Pierwszym korespondentem został Tadeusz Backiel

- Sprowadzono do Polski 3 gatunki ryb roślinożernych (amur biały, tołpyga biała, tołpyga pstra)
- Przeniesiono Zakład Gospodarki Rybackiej w Rzekach i Zbiornikach Zaporowych z Warszawy do Żabieńca

1965 – Rozpoczęto badania jezior konińskich

1966 – Instytut został członkiem Międzynarodowej Komisji Łososia

- Stanisław Danielewski został naczelnikiem Wydziału Rybactwa Ministerstwa Rolnictwa w Nigerii

1967 – Wprowadzono nową organizację jednostek realizujących działalność statutową Instytutu, w następującym układzie:

Zakład Hydrobiologii

Zakład Ichtiologii

Zakład Gospodarki Stawowej

Zakład Doświadczalny Żabieniec

Zakład Gospodarki Jeziorowej

Zakład Gospodarki w Rzekach i Zbiornikach Zaporowych

Zakład Techniki Rybołówstwa

Zakład Ekonomiki Rybactwa

Doświadczalne stawy w Żabieńcu, w głębi budynek laboratorium

Samodzielna Pracownia Upowszechniania Postępu

Samodzielna Pracownia Metodyki i Organizacji Badań

- ❑ Tadeusz Backiel został konsultantem Departamentu Rybactwa FAO w Rzymie
- ❑ Instytut zorganizował po raz pierwszy w Polsce posiedzenie Grupy Roboczej RWPG w sprawie połowów ryb przy użyciu prądu elektrycznego

1968 – Dyrektorem Instytutu został prof. Bolesław Dąbrowski

- ❑ Zakończono budowę nowej siedziby Zakładu Gospodarki Jeziorowej w Giżycku

1969 – W Instytucie pracowało 148 osób, w tym 5 profesorów (Tadeusz Backiel, Stanisław Bernatowicz, Bolesław Dąbrowski, Kazimierz Patalas, Janusz Zawisza) i 5 docentów (Wiktor Dembiński, Józef Kossakowski, Karol Różycki, Andrzej Rudnicki i Paweł Wolny)

- ❑ Zmarł profesor Stanisław Sakowicz

1970 – Tadeusz Backiel został wiceprzewodniczącym Europejskiej Komisji Doradczej Rybactwa Śródlądowego EIFAC/FAO

- ❑ Instytut po raz pierwszy w Polsce zorganizował VI Sesję EIFAC/FAO
- ❑ Rada Naukowa Instytutu uzyskała uprawnienia do nadawania stopnia naukowego doktora nauk przyrodniczych i rolniczych

Budowa Pracowni Hodowli Ryb Łososiowatych w Rutkach

- ❑ Nazwę Zakładu Gospodarki Jeziorowej w Giżycku zmieniono na Terenową Pracownię Jeziorową w Giżycku, którą podporządkowano Pracowni Zagospodarowania Wód w Zakładzie Ekonomiki Rybactwa
- ❑ Z Rybackiego Zakładu Doświadczalnego IRS w Żabieńcu utworzono przedsiębiorstwo państwowe pod nazwą Rybacki Zakład Doświadczalny Żabieniec

1971 – Zbigniew Frieske został pierwszym doktorem wypromowanym przez Radę Naukową Instytutu

1972 – W miejsce Pracowni Zagospodarowania Wód Zakładu Ekonomiki Rybactwa powołano Zakład Gospodarki Jeziorowej

- ❑ Terenową Pracownię Jeziorową w Giżycku włączono do Zakładu Gospodarki Jeziorowej
- ❑ W Zakładzie Ekonomiki Rybactwa zlikwidowano Pracownię Efektywności Gospodarki Rybackiej

Doświadczalny Ośrodek Zarybieniowy „Dgał” w Pieczarkach k. Giżycka – widok z lotu ptaka

- W Zakładzie Gospodarki Rybackiej w Rzekach i Zbiornikach Zaporowych utworzono Pracownię Wód Podgrzanych
- Instytut otrzymał przydział na kserograf „Rank-Xero”

1973 – Instytutowi powierzono dodatkowe funkcje:

- Branżowego Ośrodka Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej oraz Branżowego Ośrodka Normalizacyjnego

1974 – Dorobek Instytutu od początku jego powstania charakteryzowały:

- prace naukowe – 462
- podręczniki i książki – 31
- artykuły w prasie fachowej – 1556
- broszury tematyczne – 196
- ulotki i krótkie opracowania informacyjne – 80
- operaty urzędzeniowe – 1429

1975 – W Instytucie zatrudnione były 163 osoby, w tym 3 profesorów zwyczajnych (Bolesław Dąbrowski, Tadeusz Backiel, Janusz Zawisza), 7 docentów (Stanisław Bontemps, Edmund Bryliński, Wiktor Dembiński, Lidia Horoszewicz,

30-lecie Instytutu Rybactwa Śródlądowego w 1981 r. Dekorowanie odznaczeniami państwowymi Stanisława Bontempsa i Józefa Kossakowskiego

Józef Kossakowski, Marian Leopold, Roman Sych), 36 adiunktów i asystentów oraz 57 pracowników inżynierjno-technicznych

- ❑ Rozpoczęto budowę Ośrodka Doświadczalnego „Dgał” w Pieczarkach

1976 – Powołano Zespół Koordynacyjny dla zadania badawczego „Podstawy intensyfikacji i modernizacji produkcji ryb w wodach śródlądowych”

1977 – Jan Szczerbowski został dyrektorem Instytutu

- ❑ Rozpoczęto budowę Pracowni w Rutkach

1978 – Jan Szczerbowski został pełnomocnikiem Polski ds. rybactwa w RWPG

- ❑ Instytut zorganizował w Polsce sesję związaną z rybactwem w RWPG

1979 – Podpisano umowę z Irakiem dotyczącą badań zbiorników zaporowych Dokkan i Derbendikhan za ok. 450 tys. USD

- ❑ Instytut zorganizował III Europejski Kongres Ichtiologiczny w Warszawie
- ❑ Jan Szczerbowski został przewodniczącym Europejskiej Unii Ichtiologów

1980 – Utworzono Pracownię Ichtiohigieny w Zakładzie Rybactwa Stawowego

- ❑ Podpisano umowę z Irakiem na badanie jezior Tharthar, Habbaniya i Razzazah za ok. 1050 tys. USD

1984 – Utworzono Pracownię Ryb Łososiowatych w Rutkach

1986 – Minister Rolnictwa przekazał Instytutowi Zootechniczny Zakład Doświadczalny Instytutu Zootechniki w Zatorze

- ❑ Zakłady Doświadczalne w Zatorze i Żabieńcu, będące dotychczas państwowymi przedsiębiorstwami gospodarki rolnej, włączono do Instytutu Rybactwa Śródlądowego
- ❑ Zakończono budowę Ośrodka „Dgał” w Pieczarkach koło Giżycka

1987 – Instytutowi nadano imię Stanisława Sakowicza

1989 – Instytut był współorganizatorem XIV Zjazdu Hydrobiologów Polskich

1990 – Rozpoczęto wydawanie Komunikatów Rybackich i Archiwum Rybactwa Polskiego

1991 – W Instytucie zatrudnionych było 152 pracowników, w tym 8 profesorów, 6 docentów, 19 adiunktów i 20 asystentów

- ❑ W Rybackich Zakładach Doświadczalnych pracowało 198 osób
- ❑ Komisja Badań Stosowanych przy KBN zakwalifikowała Instytut do I grupy Jednostek Badawczo-Rozwojowych
- ❑ W Instytucie odsłonięto tablicę pamięci Stanisława Sakowicza

- 1992** – Rada Naukowa Instytutu uzyskała uprawnienie do nadawania stopnia naukowego doktora habilitowanego nauk rolniczych w zakresie rybactwa
- Ryszard Kolman został pierwszym doktorem habilitowanym wypromowanym przez Radę Naukową Instytutu
- 1993** – Ryszard Bartel został pierwszym profesorem wypromowanym przez Radę Naukową Instytutu
- 1995** – Andrzej K. Siwicki z zespołem otrzymał wyróżnienie „Certificate of Appreciation” przyznawane przez Department of the Interior za osiągnięcia naukowe we współpracy z naukowcami USA
- 1996** – Zakład Ekonomiki Rybactwa nazwano Zakładem Bioekonomiki Rybactwa
- 1997** – Utworzono Zakład Hodowli Ryb Łososiowatych w Rutkach
- Utworzono Zakład Patologii i Immunologii Ryb w Żabieńcu
 - Jan Szczerbowski otrzymał tytuł doktora honoris causa nadany przez Akademię Rolniczą w Szczecinie
 - Zmarł prof. Bolesław Dąbrowski
- 1999** – W przeprowadzonej przez KBN kategoryzacji instytutów PAN i JBR, Instytut Rybactwa Śródlądowego zakwalifikowano do I grupy i usytuowano na 5 pozycji wśród 38 jednostek i pierwszej wśród instytutów Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- 2000** – Siedzibę Zakładu Rybactwa Jeziorowego przeniesiono do Giżycka
- Dyrektorem Instytutu został prof. Bogusław Zdanowski
 - Jan Szczerbowski otrzymał tytuł doktora honoris causa nadany przez Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie
 - W skład Instytutu wchodziły następujące jednostki organizacyjne:
 - I. Naukowe i badawczo-rozwojowe
 1. Zakład Bioekonomiki Rybactwa w Olsztynie
 2. Zakład Hydrobiologii w Olsztynie
 3. Zakład Ichtiologii w Olsztynie
 4. Zakład Rybactwa Jeziorowego w Giżycku posiadający:
 - a) Doświadczalny Ośrodek Zarybieniowy „Dgał” w Pieczarkach k. Giżycka
 5. Zakład Rybactwa Rzecznego w Żabieńcu posiadający:
 - a) Pracownię Rybactwa Rzecznego w Gdańsku
 6. Zakład Rybactwa Stawowego w Żabieńcu posiadający:
 - a) Pracownię Biologii i Chowu Ryb

7. Zakład Patologii i Immunologii Ryb w Żabieńcu

8. Zakład Hodowli Ryb Łososiowatych w Rutkach

9. Zakład Techniki Rybackiej w Olsztynie

II. Funkcjonalne i obsługowe

1. Dział Informacji Naukowej

2. Dział Wydawnictw

3. Pracownia Organizacji Badań

4. Dział Administracyjno-Gospodarczy

5. Dział Księgowo-Finansowy

6. Dział ds. Pracowniczych

III. Zakłady Doświadczalne

1. Rybacki Zakład Doświadczalny w Żabieńcu

2. Rybacki Zakład Doświadczalny w Zatorze

- W Instytucie w dniu 31 grudnia 2000 roku pracowało 131 osób, w tym:
- 9 profesorów (Ryszard Bartel, Edmund Bryliński, Krzysztof Goryczko, Ryszard Kolman, Marian Leopold, Andrzej Siwicki, Roman Sych, Jan Szczerbowski, Bogusław Zdanowski)
 - 7 docentów (Witold Białokoz, Maria Bnińska, Władysław Ciepielewski, Andrzej Krüger, Tadeusz Krzywosz, Halina Wilkońska, Jerzy Worniało)
 - 18 adiunktów (Irena Borzęcka, Łucjan Chybowski, Piotr Dębowski, Stefan Dobosz, Stanisław Falkowski, Andrzej Hutorowicz, Andrzej Karpiński, Michał Kossakowski, Wanda Krzywosz, Leszek Myszkowski, Julian Pyka, Mirosław Szczepkowski, Andrzej Szczerbowski, Andrzej Świerzowski, Wiesław Wiśniewolski, Jacek Wolnicki, Arkadiusz Wołos, Zdzisław Zakęś)
 - 15 asystentów (Paweł Buras, Adam Grochowski, Joanna Grudniewska, Rafał Kamiński, Krzysztof Kazuń, Henryk Kuźmiński, Marek Łuczyński, Maciej Mickiewicz, Grzegorz Radtke, Stanisław Robak, Maciej Szkudlarek, Jacek Szlakowski, Bożena Szczepkowska, Jacek Tunowski, Dariusz Ulikowski)
 - 7 starszych specjalistów badawczo-technicznych (Barbara Błocka, Henryk Chmielewski, Lech Doroszczyk, Edward Głąbski, Joanna Hutorowicz, Stanisław Prusik, Jadwiga Zdanowska)
 - 6 starszych specjalistów inżynierijno-technicznych (Jadwiga Cupiał, Elżbieta Chmielewska, Ewa Kanigowska, Barbara Samulowska-Dramińska, Danuta Straszewicz, Jan Szerszenowicz)
 - 5 specjalistów inżynierijno-technicznych (Anna Hornatkiewicz-Żbik, Andrzej Kapusta, Barbara Kazuń, Andrzej Kraszewski, Konrad Stawecki),

- 5 kierowników administracyjnych, w tym z-ca dyrektora ds. restrukturyzacji zakładów doświadczalnych (Andrzej Galli, Elżbieta Józefczyk, Barbara Popowiecka-Gryczewska, Jadwiga Skalska, Beata Świerzowska)
- 16 pracowników technicznych (Adam Cielewicz, Stanisław Czerniak, Kazimierz Czubryt, Jerzy Danilewicz, Barbara Dardzińska, Bronisław Długoszewski, Leon Grabiński, Jarmila Grzegorzczak, Robert Kielak, Adam Mańko, Henryk Morawski, Teresa Pawlak, Wojciech Saczek, Krystyna Tomaszewska, Teresa Wenta, Jadwiga Zbrojkiewicz),
- 11 samodzielnych referentów (Wanda Jurgielewicz, Janina Kardela, Katarzyna Stepnowska, Izabela Kuźbicka, Teresa Kuźmińska, Anna Lejk, Grażyna Prusik, Maria Omelan, Bożena Selwon, Krystyna Sosnowska, Wanda Szczeń) oraz
- 32 pracowników obsługi (Robert Banaszek, Franciszek Bychowski, Jarosław Bychowski, Irena Celep, Jan Celep, Marzena Celep, Sabina Ciepłińska, Brunon Ciepłiński, Marian Cieman, Jadwiga Cis, Jan Jurgielewicz, Barbara Kańczuga, Mirosław Korzeniewski, Waldemar Kozłowski, Urszula Kranczkowska, Jan Kranczkowski, Alina Laszuk, Dariusz Łopuszyński, Eugenia Malinowska, Jacek Paczkowski, Marek Podgórski, Maria Rożek, Jan Rożek, Paweł Selwon, Leszek Sienkiewicz, Arkadiusz Sikorski, Kazimiera Suchodolska, Marek Suchodolski, Mirosław Suchodolski, Aleksandra Urbiak, Urszula Wiśniewska, Stanisław Wojnicz)